

HERODNA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Tečaj XIV.

V Ljubljani 10. kozoperska 1861.

List 21.

SONETNI VENEC.

POZDRAV

MILOSTI POLNI.

Adamu je obljubljen bil Mesija,
Ko prva sta človeka bla grešila;
Poguba večna jima je protila,
Zbežala dušna nju je lepotija.

Zaperla se je raja domačija,
Zdaj ternje zemlja jima je rodila,
Le v potu sta obraza kruh služila;
Pa hujši še bla greha razpertija.

Telo postalo nju je umerjoče,
Še zdaj mori smert ljudstva pričujoče,
Tako do konca dni bo kraljevala.

In duša v upa ječi le trepeče,
Želi Odrašenika si nesreče;
Vsa zemlja je željno po njem zdihvala.

Vsa zemlja je željno po njem zdihvala,
Ki, ko se po potopu je množila,
Je z mnogo zlegi spet se napolnila,
Ter je pod težkim jarmom tih ječala.

Al daleč je še zarja bila zala,
De solnca prihod bi ji naznanila;
Viharjev jeza je še zmir gostila
Oblakov groznih črne zagrinjala.

Očaki so se Njega veselili,
Pa v duhu le veselje to vžili,
Ker doba srečna ni še priveslala.

Preroki prihod so prerokovali,
Naródi Nanj-ga so se pripravljali,
Enako ga Marija pričakvala.

Enako ga Marija pričakvala,
Ker doba se spolnila prerokvana,
Ko Juda vlada bila je pregnana,
In je Heroda moč kali pogvala.

Pa zdaj nar hujši reva je nastala,
Je zemlja v zmotah bila zakopana,
Luč solnca bila ji še ni prižgana,
Temu jo grehov megla pokrivala.

Al ravno zdaj iz za meglú temnice
Prisije nullo zgodnje svit danice,
Nje svit devica bila je Marija.

Ko premišluje vso devico srečo,
K' bo svetu luč prižgala prežarečo,
Glej, angel ravno Nji pozdrav razvija.

Glej, angel ravno Nji pozdrav razvija,
Ki davno že je bila zakelena,
Kot zarja, ki od solnca razsvitljena,
Krasoto po obzorji nam razlija.

Vsih čednost slavní venec Jo ovija,
Ki je, v molitev mnogokrat vtopljena
Ostala zmir devica preblazena,
Katere vse preseže lepotija.

V samotni sobi serčno je molila,
De bi obluba Božja se spolnila,
Se spet odperla raja bogatija.

Naenkrat, ko ves up v Boga le stavi,
Jo v Nazaretu Gabrijel pozdravi:
Raduj se, polna milosti Marija!

Raduj se, polna milosti Marija!
Obilost tih posebno Te obliva.
V svetosti z nami si neprimerljiva,
V nebesih slava večna Te obsija.

Gospod je s Tabo, blagor Ti, Marija!
Ki hči Očeta si preljubeznjiva,
Sinú resnična mati in skerbiljiva,
Duha si svet'ga sveta lepotija.

Ti med ženami si blagoslovljena:
Kot zemlji zleg prinesla serčna,
Tako si Ti ji blagoslov podala.

Stermiš nad tem, ko se odmeva v sobi
Beseda taka angela v bliščobi;
Al v to si Ti pohlevna vsa se vdala.

Al v to si Ti pohlevna vsa se vdala,
Če tudi uno ni Ti znano bilo,
Kaj pozdravljenje to bi pomenilo,
Ker stan deviški si za vselej zbrala.

Al angel pravi: „Moč bo obsijala
Nar Vikšiga, devico Te premilo;
Zató boš Sveto, ki se bo rodilo
Iz Tebe, Jezusa imenovala.

In lej, nič nemogoče ni pri Bogu,
Nič ne v nebesih, ne na zemlje krogu.“
Marija! vdana si Bogu ostala:

„Glej, dekla sim Gospodova, naj meni
Zgodi se po besedi mi rečeni!“
Ter mati si nar Vikšiga postala.

Ter mati si nar Vikšiga postala,
Rodú je kralja Davida, in bode
Iz grehov tmine rešil vse narode,
Kraljestva Njega moč bo večno stala.

Pastirjev družba jasli je obdala,
Z višav so glasi peli dan svobode;
Odperl nebes zakladov je posode,
Luč vere je na zemljo prisijala.

V posled, ko vterdil je stebre keršanstva,
Ga je križala vsa derhal tiranstva,
Ker spodletela ji je slepotija.

Spolnila se obljube je resnica,
Pričela se od raja nam pravica,
In sterta bla peklà je oblastnija.

In sterta bla peklà je oblastnija,
Stvarem s Marijno pomočjo podporno
Odpadlo je železje vsim okorno,
Ker v to vezala jih je hudobija.

Napuhneža je srečna harmonija
Pa peklà prvih staršev v raji zorno,
Zapeljal njú srcé Bogú pokorno,
Kot je želela pekla prekucija.

„Z ženó od zdaj ti bo sovrašтво pravo,
Nekdó Nje mlajših pa ti sterl bo glavo!“
Tak zapeljivca v raji Bog kaznuje.

Zató se Tvojiga rod pozdravljenja
Spominja in Sinu tud včlovečenja,
Ak zvon nas na pozdrav Tvoj opomnuje.

Ak zvon nas na pozdrav Tvoj opomnuje
Z zvonika vsaciga visoke line.
Okrog in krog vse hribe in doline
Zvonenja harmonija napolnuje.

Ko solace se iz za gorá vzdiguje,
Ko dvigne se opoldne v visočine,
In ko obdajajo nas mraka tamine:
Zvonenje glasno se povsodi čuje.

Če nas moré bolezni in nadloge,
V nas up nov lije, grešnike uboge,
Glas zvona, ki premilo se oglasuje.

Ko zjutraj, v sredi in na koncu dneva,
Nam zvon na Té se spominiti velevala,
Pobožno Te kristjan poveljuje.

Pobožno Te kristjan poveljuje,
Domá z družino Te nebes Kraljico,
Mogočno v cerkvi z ljudstvom pomočnico,
Ko zvona don česenje naznanuje.

Popotnik o pogledu se raduje,
Ko veter siblje zrelo že pšenico;
Odkrit časti usmiljeno devico,
Zvoní ko s daljine cerkve njemu ptuje.

Pastir na paši zraven óede svoje,
Prepeva Ti pohlevno pesmi Tvoje,
De glas prijetno zlega se v daljave.

Kot angelov glasovi Ti donijo,
Naj ljudstva vse brez neha Te častijo:
Lej solz zjasnila temne si nižave.

Lej solz zjasnila temne si nižave,
Zatirale so mračnih ur jih sile;
Cvetlice niso še glavíc razkrile,
Ker goste tmine krile so dobrave.

Kar z zarjo šine dneva svit v višave,
Cvetlicam solnce pošlje žarke mile;
Razširjajo, ki ilahni cvet rodile,
Nam lepši blage sapice dišave.

Kot po viharu noči tam na morji,
Prisije solnce z nova na obzorji,
V nas prihod Tvoj življenje novo lije.

Doline solz se s petjem napolnile,
V teh vedno naj bi ljudstva Te častile,
Enak kot so Ti vbrane harmonije.

Enak kot so Ti vbrane harmonije,
Vsih množic angelskih sladki glasovi,
Časté izvoljenih Te vsi stonovi
Že tam, kjer večno čisto solnce sije.

Pred temi naj se mili glas tu skrije,
Kjer kratko sijajo nam tožni dnovi,
Ti zlagajo Adamovi sinovi,
Umetac in preslavne poezije.

Al té so dela le moči človeške,
In slave ne dosežejo nebeške,
Kjer Ti doné brezkončne pesmarije.

Kot ljudstva so ljubezni Tvoji vdane,
Pesnikov blazih glasne lire vbrane,
Naj cvet se mojih strun Ti v čast razvije.

Naj cvet se mojih strun Ti v čast razvije,
Oko premilo ná Te se ozira,
Iz serca globočine spev izvira,
Vsa skerb v zavetji Tvojim le počije.

Razklada pomlad blage lepote,
Mladosti čut si v njedro jih nabira,
Iz cvetja zgodnjiga de mlada lira
Ti med pozdrava čerke venec vije.

Lej praznik oznanenja se obhaja,*)
Ko glas budi se milih pevcov gaja,
In logi zelenijo in planjave.

Cvetlice razne — verste so soneta,
V njem glas se čutji prvih mi razcveta,
Al slab je, plesti venec Tvoje slave.

Al slab je, plesti venec Tvoje slave,
Ki glasi Ti doné nebeške hvale,
De v njem okorne strune bi vbirale
Goréčih čutji mojih Ti pozdrave.

Naj bi, ker stiskajo nas tú težave,
Kreposti Tvoje žarke pošiljale,
In bi na poti srečno spremljevale
Me v domačijo skoz svetá pušave.

Nevreden, vem, je venec, slavo peti
Ti Rešenika Materi presveti:
Al milost naj bi našla melodija;

Sej, ko je tmá bla nekdanj raj pokrila,
Le milost sama mrake je zjasnila:
Adamu je obljubljen bil Mesija!

VENCOV VIR.

Adamu je obljubljen bil Misija,
Vsa zemlja je željno po njem zdihvala,
Enako ga Marija pričakvala;
Gilej, angel ravno Nji pozdrav razvija:

Raduj se, polna milosti Marija!
Al v to si Ti pohlevna vsa se vdala,
Ter mati si nar Vikšiga postala,
In sterta bla peklà je oblastnija.

Ak zvon nas na pozdrav Tvoj opomnuje,
Pobožno Te kristjan poveljuje:
Lej solz zjasnila temne si nižave.

Enak kot so Ti vbrane harmonije,
Naj glas se mojih strun Ti v čast razvije,
Al slab je, plesti venec Tvoje slave! L. E. Nožarjev.

Blagoslovila ali žegni matere kato- liške Cerkve.

(Dalje.)

Blagoslovljenje pokopališa.

Kako so se začele skupne keršanske pokopališa?

Po rimljanskih neverskih pravicah si je slehern poko-
pališe izvolil, kjer je hotel, le znotraj mesta ne. Rimljanje,
ki so imeli zanikarne zapopadke od prihodnjiga življenja ali

*) Za ta god je bil pevec B. D. Marii pričujoči venec namenil,
kteri se je pa zakasnil. Vr.

pa nobenih ne, so torej iskali toliko bolj svojih ranjcih časnih spomin ohraniti, in so jih pokopavali ob cestah in druzih krajih, kamor so ljudje bolj zahajali. Torej se zdaj posvetnjaki toliko derže na ta časnih spomin. „V zvezde te bodo kovali, tvoja slava bo živela od rodú do rodú,“ in druge neslanosti se slišijo. Kaj vse to pomaga, ako bo pa duša peklenške britkosti terpela! Pervi kristjanje pa so imeli pri tem zlahtnejši nagibe in so si grobe volili posebno radi pri pokopališih svetih mučencov ali marternikov, in so imeli upanje, de bodo leti za njih duše prosili pri Bogu. Ko so pa po prestanim preganjanji trupla marternikov v cerkve prenašali, so se dajali še zmiraj nar rajši blizo marternikov pokopavati; od tod izhajajo pokopališa v cerkvah ali rake. V cerkve pokopavati pa je bilo razun visokih in zasluženih mož, zlasti duhovskega stanú, kmalo prepovedano; torej so jeli okrog cerkev napravljati pokopališa. Zares, prav lepo in pomenljivo je, de srenjani počivajo okrog cerkve, v kateri se časti poglavitni pomočnik kake fare ali soeske; torej so verni duhovnanje po nekim vernim čutilu vselej v serce žaljeni, ako se jim pokopališe od cerkve odterga. Merzlo Jožefinstvo, kakor je žive tergalo od Cerkev, tako tudi mertvim ni privošilo pri nji biti. Te mesta so se imenovala zatorej v cerkvenem jeziku „*atria ecclesiae*“ (cerkveni dvori), ker so bili koj okrog cerkve; božje njive, pokojniša (britofi, t. j. Friedhof) ali mirni dvorovi; tudi spalniša, počivališa (*κοιμητήριον*, coemeterium, dormitorium).

Čimu se pokopališa blagoslovljajo?

1. Zato, de se telesa vernih, ki so bile v življenji tempelj sv. Duha in bodo enkrat čistljivo k novemu življenju vstale, spodobno in sveto v zemljo spravijo.

2. De nas svetost tega kraja tolikanj bolj opominja za mertve moliti, ki nas upanje in ljubezen z njimi sklepa.

3. De naj nas blagoslovljeno pokopališe spominja na eno in edino vero, ki je ranjke z nami vezala.

Pač modra in pravična je torej cerkvena postava, de le tisti, ki so bili v življenji s sveto vero sklenjeni v eno občino, smejo tudi po smerti v ravno tisti blagoslovljeni zemlji počivati, ako niso z velikimi pregrehami te pravice zgubili ali celo v krivoverstvo ali neverstvo padli in se tako že v življenji ločili iz občine sv. katoliške Cerkev. Pravico, med katoliškimi brati pokopan biti, zapravi, na pr., kdor velikonočno Obhajilo opusti, kdor sam sebe umori, kdor razuzdano živi in v očitni nespokornosti umerje.

Slabo pamet in zanikarne zapopadke od pravice torej merzli in hudovoljni posvetnjaki na znanje dajejo, ko se ježé, de sv. Cerkev ne pusti med ljube verne pokopavati merličev, ki jim vse življenje ni bilo nič mar za vero, sv. Cerkev in njene dolžnosti. Čimu bi jih kdo po smerti med verne silil, ko v življenji niso hotli med njimi biti. Nikoli v cerkev, nikoli k spovedi in sv. Obhajilu, pohujševal ker je mogel, materi sv. Cerkvi vedno nasproti delal: po smerti pa hoče vender med vernimi biti! (V pasjo grapo z njimi, ki so živeli in umerli po pasje!)

Kako se tedaj pokopališe blagoslovjuje?

Poprejšnji dan se postavi v sredi pokopališa za možá velik lesén križ in pred njim se v zemljo vsadi triročnat lesén kol, komolec visok, za tri sveče *).

Naslednji dan gre duhoven v beli cerkveni obleki s svojim spremstvom, z blagoslovljeno vodo in kadilam in vošenimi svečami pred križ na sredi pokopališa. Na trivogelnik se denejo in prižgó tri vošene sveče, in mašnik prične blagoslovljevanje z molitevjo, v kateri prosi, de naj Bog, ki je varh duš, to pokopališe očisti †,

blagoslovi † in posveti †, de bi človeške telesa, tukaj po dokončanim življenji počivajoče, ob velikim sodnjim dnevú s srečnimi dušami vred vredne bile, večniga življenja zveličanje doseči. Nato se pojó litanije vsih svetnikov, med kterimi vsi klečé; po besedah: de vsim vérnim mertvim večni pokoj dodeliš, pa blagoslovjevavec vstane in z roko križ delaje na glas reče: „De to pokopališe očistiš in blago†sloviš!“ In pričujoči odgovoré: „Prosimo te, usliši nas!“ Mašnik nato zopet poklekne in litanije se dokončajo; potem pa vsi vstanejo, mašnik pokropi križ z blagoslovljeno vodo, rekoč: „Pokropi me, Gospod, s hisopam, in bom očišen; očisti me, in bom bolj bel kakor sneg.“ Pričujoči pojó 50. psalm, mašnik pa obhodi vse pokopališe na okrog in poprek in povsod kropi z blagoslovljeno vodo. Ko pa nazaj pred véliki križ pride, opravi še eno blagoslovno molitev, tri sveče s trirogelnika nanj postavi, eno na verh, drugi dvé na obojne rame križa, pokadi in pokropi križ ter odide. Slovesnost se dokonča z visoko daritevjo svete maše, v katero se privzame tudi molitev za vse, ki bodo na tem pokopališu počivali.

Kaj pomenijo te šege in opraviła?

Križ naznanuje, de je ta prostor odesihmal za cerkveno rabo odločen, mašnik ga je zdaj z banderam sv. križa za Cerkev v posest vzel in križ je porok našiga prihodnjiga vstajenja; tudi nas opominja, de tukaj počivajoči le samo od križaniga Jezusa svoje zveličanje pričakujejo. Ravno to pomenijo tudi križi, ki se ranjcim na grobe postavljajo. Torej je lepa navada, grobe mertvih s križi ozaljševati; ni ga dražjiga in lepšiga spomina na grob verniga katoličana kakor je križ, to sladko in tolažilno znamenje našiga zveličanja. Nespametno in nekersansko pa je, tudi nar dražji spominke na grobe postavljati, ki pa le ajdovske reči pred oči stavijo in nikakoršniga kersanskiga znamenja nimajo. Trirogeljati kol pred križem pomeni brezmesno mertvaško okostje človeškiga telesa, in to, de se pod križ postavlja, naznanja, de merličí, ki bodo tukaj počivali, kakor pod senco drevesa sv. križa velikiga dneva pričakujejo, ko bodo vsi mertvi z grobov k sodbi vstajali. Goreče sveče so podoba molitev, ki se na pokopališu opravljajo, tedaj nam zaznamnujejo večno luč, ki jo mertvim prosimo in vošimo. Prejde pa ena noč, prejden se luči prižgó, de bi se spomnili na grobno temo, ki predhaja pred čistljivim vstajenjem. Ko mašnik goreče sveče na križ postavi, s tem naznanja, de križani Zveličar bandero svoje zmage postavlja na prostoru smertne mertvašnice, de je smert premagal, ih bo trupla k večni luči obudil. To je prelepo naznanovano v nekim predglasji, v kterim se bere: „On je večni dan, vedno sviteča luč, neprejenljiva svitloba! On zapoveduje svojim naslednikom, vedno tako v svitlobi hoditi, de temam večne noči odidejo in srečno pridejo do domačije luči (Jan. 12, 35). On se je v svoji ljubezni do ljudi jekal na Lazarovim grobu, po vsigamogočnosti svojiga v Njem prebivajočiga božanstva pa ga je zopet k življenju obudil. Po Njem tedaj v ponižnosti k Tebi kličemo, o Gospod! daj de vsi, ki bodo na tej božji njivi pokopani, sodnji dan, ko se bo angelska trobenta razlegala, vstanejo svojih grehov rešeni, večniga zveličanja deležni, in prišteti trumam Svetnikov, in v Tebi, ki si večno življenje, milostniga in usmiljeniga Očeta najdejo, de Tebe z vsimi Svetniki v vsim veselji povelečujejo vekomaj.“

(*) pomba. Ako se na pokopališu kaka strašna pregreha zgodi, na pr., morija, prešestvo itd., je pokopališe oskrunjeno; ali če se po enim poglavitnim ali več delih razdere; se mora potem vnovič blagosloviti, prejden se sme

*) Tako je po ljubljanskim v Rimu poterjenim obredniku ali ritvalu. Kadar se pa po pontifikalu opravlja, se postavi pet križev, eden v sredi, višji mem druzih štírih, ki se na nar zadnjih koncih prostora tako postavijo, de s srednjim križem zopet križ delajo. Blagoslovnik gre od križa in pri vsakim opravi molitev in drugo, kakor je pri velikim križu zaznamnjano.

ondi dokopavati. To novo blagoslovljenje se imenuje sprava pokopališa, ker ima podobo s pokoro, kakor prvo blagoslovljevanje s kerševanjem. (Dal. nasled.)

Za duhovsko službo.

(Sklep duhovnih pogovorov v lavant. škofi.)

IV. In Missa solemni cum assistentia.

1. Es ist gefehlt, beim Incensiren des Evangeliums nicht zuerst die Mitte dann rechts und endlich links zu incensiren, oder vor und nach der Incensation gegen den Altar Inclinationen zu machen. Der Subdiacon soll das Buch über die Augen halten. Der das Missale oder den Canon hält, hat nie zu genuflectiren.

2. Fehlerhaft ist es, wenn die Assistenten die Genuflexionen vervielfältigen. Man mache beim Auf- und Absteigen die Genuflexion nur ein Mal, und zwar von wo man weg — oder wo man her kommt. Beim Uebertragen des Missales macht man die Genuflexion oder Inclination nur in der Mitte.

3. Es ist ein Fehler, wenn der Diacon gegen die Wand, und nicht gegen das Volk gewendet das Ite Missa est singt.

V. Durch folgende Mittel wäre diesen und dergleichen Fehlern vorzubeugen:

1. Die jüngeren Priester seien verpflichtet, den Mess-Ritus alljährlich ein Mal durchzustudieren, weil die Erfahrung lehrt, dass man nur zu leicht, durch Angewöhnung und blinde Nachahmung abweicht, und auf Abwege kommt. Darum wird jedem Neugeweihten das Handbuch für Priester vom heil. Alphons von Liguori als Vade mecum gegeben, und dasselbe ist als Normale für den Ritus bei der heil. Messe bestimmt.

2. Indem sich das gläubige Volk an der Gleichförmigkeit am Altare ebenso erbauet, als an der Abweichung der Priester von den kirchlich vorgeschriebenen Normen stösst, so sei es allen Herren Dechanten und Pfarrvorstehern zur heil. Pflicht gemacht, den unterstehenden Priestern die wahrgenommenen liturgischen Fehler mit aller Liebe zu bemerken, so wie es für jeden kathol. Priester eine Pflicht der Liebe ist, seine Amts- und Standesgenossen auf wahrgenommene Fehler aufmerksam zu machen, und gegenseitig zu sorgen, damit Alles zur Erbauung wohlstandig und mit Ordnung geschehe. I. Cor. 14, 26, 40.

3. Jeder Priester wiedme vor jedem heil. Messopfer wenigstens ein Viertel Stündchen der Betrachtung, und erwäge wohl, was die Kirche zu ihm spricht: Mandantes et omnibus districte praecipientes in virtute sancte obedienciae, ut Missam juxta ritum, modum et normam in missali praescriptam decantent et legant (Pius V.), ut majestas tanti sacrificii commendetur, et mentes fidelium per haec visibilia religionis et pietatis signa ad rerum altissimarum, quae in hoc sacrificio latent, contemplationem excitentur. Conc. Trid. sess. 22. c. 5. Die genaue Einhaltung der Vorschriften bei dem Messopfer ist darum eine Gewissenssache, somit auch ein wichtiger Gegenstand unserer Gewissenserforschung und der heil. Beicht. Nie solle der Diener jenes Werk leichtsinnig verrichten, das dem Herrn so viel gekostet hat; und wer im Kleinen treu befunden, nur dem wird Grosses anvertraut werden; beim heil. Messopfer ist Alles erhaben und gross. „Ritus in minimis etiam sine peccato negligi aut mutari haud possunt. Paria sunt non facere et male facere. Benedict. XII.

Kako bi bile primérne domače in deržinske pobožnosti zopet napraviti, kjer so nehale, in kako bi se dale s pridam pospešiti?

1. „Justus meus ex fide vivit, moj pravični živi iz vere,“ pravi apostelj narodov; skušnja pa uči, de vera

svojo moč zajema iz pobožnih opravil. Skupne pobožnosti so sapa žive vere; domača in deržinska pobožnost pa je terdna podlaga očitne službe Božje. V tisti méri, kakor domače pobožnosti in pobožne vaje zginujejo, umira tudi živa vera, in ž njo vred pravnost ali čedno življenje. Zavoljo tega je Kristus priporočal skupne domače in deržinske pobožne opravila (Mat. 18, 19—20), in učil jih je s svojim lastnim zgledom; ravno tako so delali aposteljni, tako prvi kristjani. Imenitna skerb djanskiga dušniga pastirstva je torej ta, de se domača pobožnost ohrani in poživlja.

2. Namen katoliških domačih pobožnost pa je ta, de se Božja čast in česenje njegovih svetnikov in nasprotno spodbudovanje k dobriemu očitno razodeva „v duhu in resnici.“ Jedro te pobožnosti je v tem, de se skupno moli angelovo česenje, zjutranja, zvečerna, pred- in pojedna molitev, molitve, ki so naložene ob prilajanih postnih dnevih, roženkranec ali kake litanije, — de se tudi iz kacic duhovnih bukev kaj bere, ali kaka spodbudna pesem zapoje. K temu se štejejo marsiktere pobožne šege, postavimo, pokropljenje z blagoslovljeno vodo, ali blagoslov staršev itd., samo de s tacimi rečmi niso kake vraže ali prazne vero sklenjene.

De bi delavni ljudje vsi skupaj svojo jutranjo molitev opravili, se ne dá lahko doseči, razun ko bi se to zgodilo pri kosilu (to je, pri zajuterku, kosilcu *). Toliko pridniši pa naj vsaka mati ali njena namestnica z otroci zjutranje molitve skupaj opravi, in nikoli naj otrokam ne da jesti, dokler niso odmolili. Mlado delo, stara navada. Zvečerna molitev se naj pripravniši opravlja po večerji. Molitev pred jedjo in po jedi naj se na glas moli, zraven tega se lahko tudi angelsko česenje obmoli in ob prilajanih postnih dneh naj se s to molitvijo tudi za prilajsanje naloženi očenaši opravijo. O predvečerih svetih praznikov, kakor tudi ob vsih nedeljah in praznikih zvečer naj se z zvečerno molitvijo vred opravi času primerni roženkranec ... kake litanije. Molitve naj bodo kratke in dobre, de se jih vsakdo lahko nauči, in jih brez posebne zamude časa lahko opravi, kakor so na pr. „Zlate molitvice.“ Ako se kje otroci tih molitvic domá niso naučili, mora to šola nadomestiti. (Dal. nasled.)

Pogovor dveh protestantov od Lutrovih nauk.

Poleg nemškiga. — Spisuje Marešič.

Sedmi pogovor.

Od obhajila v eni podobi; od svete maše; od česenja svetiga Rešnjiga Telesa.

(Dalje.)

Vilko. Ko bi le ne imeli papeževi toliko vražnih traparij pri maši.

Bogoljub. Kaj imenuješ ti vražno traparijo?

V. Vsiga, kar pri maši imajo, ne vem, mislim pa le to, kar katoličani imenujejo obrede (ceremonije), in še nar bolj malikovanje, ktero zraven vganjajo, ko zakrament molijo.

B. Prav si odgovoril, de vsiga ne veš, kar papeževi pri sveti maši imajo; ko bi ti kdaj v njih bukvah bral, kaj vse njih obredi pomenijo, nikoli bi jih ne imenoval vražnih traparij. — Zastran malikovanja, ki se katoličanam očita, moram odkrito spoznati, de zavolj taciga očitanja mora vsaciga luteranca v dušo ali serce sram biti.

V. Le počasi, starče! pri teh sim tudi jez.

*) Na kmetih je zjutraj kosilo, opoldne južina, zvečer večerja. Tako imenovani „fruštik“ ali zajutrek je tedaj kosilo; gospoda, ki se rada dolgo oblači, kosi še le opoldne, po francoski šegi pa celo še le ob 4 podoldne.

- B. Sim že zdaj slišal; ker se pa zmirej prijazno in odkrito pogovarjava, ti še enkrat rečem, de mi bolj neumno ne moremo zabavljati, kakor de katoličani zakrament svetiga altarja molijo.
- V. Jasneje razloži.
- B. Kaj verujejo katoličani od zakramenta, ki ga zakrament altarja imenujejo?
- V. Verujejo, de je pravo telo in prava kri Kristusova v njem pričujoča.
- B. Prav je, zato ga tudi molijo; sej to je keršansko!
- V. V sv. pismu ne stoji, de naj sveti zakrament altarja molimo.
- B. To mi je lep dokaz. Mora se kali vsakimu kristjanu reči in zapovedati, de naj Kristusa moli? Prav za prav se mora reči, de ni pravi kristan, kateri Kristusa ne moli tam, kjer ga veruje pričujočiga.
- V. Zakaj je Luter moljenje zakramenta sv. altarja pri nas odpravil?
- B. O ljuba priprostost! veliko tega je pri nas odpravljeniga, kar je naš reformator razločno ohranil, tako se z moljenjem sv. altarja godi, in de ne boš dolgo dvomil, vzemi drugi zvezek, beri stran 227, a—b, boš vidil, kaj je Luter 1523, tedej šesto leto po začeti reformaciji pisal.
- V. — „Kdor ne veruje, de je Kristusovo telo in kri tukaj, prav stori, de ga ne moli ne v duhu ne v mesu. Kdor pa veruje, kar je dosti skazano, de se mora verovati, ta ne more brez greha častenja Kristusoviga mesa in kervi opustiti. Sej moram spoznati, de je Kristus tukaj, če je njegovo telo in njegova kri tukaj; njegove besede ne lažejo, in ni ločen od svojiga telesa in svoje kervi. In ko je ležal mertev v grobu, je bil vender Kristus in svoje časti vreden, če tudi ni bilo v njem nič kervi. Tako moramo se med seboj častiti in spoštovati, kar Pavel Rim. 12. uči, zavolj Kristusa, kter duhovno po veri v nas prebiva. Res je tudi, de je razloček med tem, de Kristus gori v nebesih sedi in v zakramentu in v sercu vernih. On je v nebesa šel, de ga tam morajo moliti, in spoznati, de je on mogočen Gospod nad vsimi rečmi (Filip 2). Pa v zakramentu in v sercih vernikov ni prav za prav zato, de naj ga molijo, temuč, de bi nam zapovedoval in pomagal. Na zemljo ni prišel v mesu zato, de bi ga molili, ampak, de bi nam služil (pomagal), kakor sam govori: Nisim prišel, de bi ukazal meni služiti, temuč, de jest strežem in svoje življenje dam za mnoge; — iz tega ne izhaja, de ga ni treba moliti; sej so ga mnogi na zemlji molili, in moljenje je sprejel! trije kralji pri jaslicah, slepci in mnogi drugi so ga molili.“
- B. Kaj je zdaj v tvojih mislih?
- V. Ne vem, kaj bi mislil?
- B. De te kdo ne zmeša, de je Luter ta nauk pozneje overgel, beri v osmim zvezku, stran 361, a, kar je malo pred svojo smertjo 1546 teologam v Löwen-u nasproti pisal.
- V. „V visokovrednim zakramentu altarja (ki ga tudi moliti moramo), se daja in prejema resnično in bistveno telo in kri Gospoda Kristusa, obodvoje se daje vrednim in nevrednim.“
- B. Če smo mi še luteranci, so tedej tudi neverniki in turki, ti nasprotvajo veri kakor mi Lutrovc. Lej, za to sim v svoji veri nepokojin, ki so naši po lutrovi smerti njegove nauke toliko vdruščili. Kdo je nam ljudem dal pravico, po svoji volji zdaj to zdaj uno iz vere izpušati, iz vere, ktera naj nas v večno zveličanje pelje? Rajši bi se kaj terdniga in stanovitniga deržal, in to najdem pri katoličanih, kar so učeni že mnogokrat skazali. In odkrito ti spoznám, de sim nekaj časa sim, kadar sim v kako katoliško cerkev prišel, pokleknil in Jezusa klečé molil.

- V. Mislim, de je prav, de Jezusa molimo tam, kjer ga pričujočiga verujemo, gerdo bi bilo, de bi nas kdo silil kakor zarobljeniga jetnika, de naj ga molimo. Ko bi papeževi le pri Kristusu ostali, in bi ne molili tudi Marije in drugih mertvih svetnikov.
- B. Od tega raji drujkrat, sprehod nama zdaj ne bo škodoval.

Ogled po Slovenskim in dopisi.

Iz Ljubljane. Vprašanja pri poslednji poskušnji za duhovske službe. A. Ex jure canonico. I. Quos effectus producit irregularitas, atque qua ratione tolli possunt irregularitates? II. Sempronius viduus, uxorem ducturus Bertham, in confessionali reum se accusat turpis commercii habiti cum sponsa sua Bertha. Quomodo procedendum confessario, ut certitudinem obtineat, impedimentum criminis Sempronium inter et Bertham revera locum habere? (Memoratus procedendi modus pro lubitu lingua quoque vernacula exhiberi potest). III. Ad quem, stante tali impedimento, petitio pro obtinenda dispensatione dirigenda, et quaenam sunt potiores rationes vel causae canonicae, ad quas in petitionibus ejusmodi in genere attendi debet. Dr. Leon Vončina. — B. Ex theologia dogmatica. 1. Estne religio christiana perfectibilis? 2. Vindictur dogma catholicum de processione Spiritus Sancti ex Filio quoque contra Graecos schismaticos. 3. Quae est materia Sanctissimae Eucharistiae? Dr. Jan. Zlatoust Pogačar. — C. E Theologia morali. 1. Necessitatem fidei duplicem distingui debere, exponatur. 2. Ex principiis moralibus de concursu ad peccata aliena definiatur quaestio: utrum licet cooperatorem esse editoris folii periodici (časnika) religioni et Ecclesiae inimici, verbi gratia: conscribendo eique offerendo lucubrationes, utut per se Ecclesiae non adversas. 3. Sui observationem continuam et sui examen frequens necessarium esse medium profectus in virtute ostendatur. Dr. Matija Leben. — D. Ex exegesi biblica. I. Fiat paraphrasis ex Matth. cap. XVIII. a v. 15 usque ad finem. II. Explicetur epistolae ad Hebr. caput V. a v. 1.—10. Dr. Mat. Leben. — E. Iz dušniga pastirstva. 1. Sponsus viduus in confessione confitetur, se cum sua sponsa (quae adhuc innupta est), adulterium commisisse atque liberos procreasse. Quid agat confessarius? 2. Venientibus supra dictis in ecclesiam ad copulationem, licetne dare sponsae benedictionem sponsorum, nec ne, et quare danda, aut non danda? 3. Quomodo sacerdos se gerat erga suos inimicos aut adversarios; quando necessaria est publica defensio; estne licita aliquando defensio de cathedra? (Quaestiones datae erant in lingua vernacula.) Jožef Zupan. — F. Govor. Homilija iz evang. 19. nedelje po Bink. Jož. Zupan. — G. Keršanski nauk. 1) 8. zapoved. 2) Quando pastor animarum, speciatim parochus, melius saluti sui gregis procurat, — num, quando incestis vinculis implicatis et jam proles habentibus in matrimonium omnimode impedit, an potius, dum in matrimonium snadet eosque in hunc finem adjuvat? (In ling. vern.) Jožef Zupan.

Iz Ljubljane. Te dni je bil v Ljubljani prečast. O. Jan. Reinthaler, iz srednje-afrikanskiga misijona, ki je iz reda sv. Franciška in ise tovaršev, zlasti samostanskih, duhovnov in neduhovnih bratov (fratrov) za svoj misijon. Poslednjih je že več dobil, duhovna za gotovo do undan še nobeniga ne. Želi pa tudi nesamostanskih duhovnov, kateri bi imeli za misijon poklic; kateri pa niso duhovni, in bi želeli v misijon iti, bi mogli v misijonu v red svetiga Franciška prestopiti, nesamostanski duhoven pa v tretji red, de bodo vsi ena edina deržina, ter bodo s toliko večim pridam in edinostjo zamogli delati. Prečast. O. Reinthaler ima namen, zdravju nevarne kraje, kakor Hartum, Gondokoro, začasno zapustiti, in se z svo močjo lotiti okrajn pri sv. Križu, kjer je obnebbe zdravo in ljudstvo bolj

voljno in pripravno za kershanstvo. Misijonar ima veliko upanje za kershanstvo v unih krajih; pravil je: ko je gosp. Lanz poslednjič dobil povelje, s sv. Križa v Šelal odriniti, de ga je neki drug blizinj narod hotel od unih pri sv. Križu z govedi odkupiti, samo de bi jih ne bil zapustil. Prišel je gosp. misijonar zdaj iz Rima in ima od ondot oblast, si tovaršev zbirat, kakor je že znano. Gosp. provikar Mat. Kirchner, ki je zdaj na Dunaji, se bo za zdaj podal v svojo domačijo na Parsko; ne misli pa misijona zapustiti, desiravno ga je serafinski red prevzel, temveč želi svojimu poklicu do smerti zvest ostati. Kdo iz reda sv. Franciška bo izvoljen misijonski prednik, še ni znano. O. Reinthaler misli že proti koncu tega mesca s pridobljeno deržino v Egipt odriniti. Bog daj, de bi se res že enkrat moglo kaj opraviti z nesrečnimi Kamovci!

Iz Ljubljane. „Narodna čitavnica v Ljubljani,“ je 30. vel. serp. t. l. od vis. deželnega predsedništva poterjena. Namen tega društva je: branje časnikov in bukev v raznih evropejskih jezikih in veselice v besedah, igrach, plesih itd. Sprejemljejo se v družbo polnoletni iz mesta in odzunaj, posamezno ali s celimi deržinami. Poslednji plačujejo po 12, poprešnji po 4 gold. na leto. Zato imajo družniki pravico, družbine časnike in bukve brati, se besed in družih veselice vdeleževati, bukve in liste tudi domú jemati, svoje vošila in pritožbe zastran društvenih reči v posebin zapisnik zaznamnjevati, in tudi izobražene ptujce v društvo voditi. — Bog daj, de bi se društvo v vsih rečeh tako ravnalo in obnašalo, de bi se ga mogli pošteni domorodci vsih stanov z dobro vestjo v prid domovine vdeleževati.

Z Gorenskiga. Terno upamo, da bo Bog našo lepo kranjsko domovino obvaroval pred taisto omiko, ktero nekateri judovski in protestantski, bolje reči, novopaganski časniki dunajskega mesta s pravo vražjo serditostjo po svetu trosijo; saj nam še slednji dan dokazuje, kako se naš narod zvesto derži svoje matere katoliške cerkve. Pojdi le, prijazni bravec, od ene meje naše dežele do druge, povsod nahajaš zidanje in popravljanje cerkva, naprave novih zvonov, novih altarjev, novih sol i. t. d. Posebno pobožni duh se razodeva tudi pri škofovih obiskovanjih; povsod so birmški duevi pravi prazniki veselja za obiskovane fare. Ker je več enaciga Danica že naznanovala, omenimo le še eniga kraja na Gorenskem, namreč Kranjske gore. — Že prezale naravske lepoteje cele te okolice same na sebi so pripravne, dušo človeško z bogoljubnimi čutili navdajati in občudovati Stvarnika v njegovih delih, — 5. kim. pa so tudi človeške roke imele dokaj dela, imenovano farno vas ozaljšati in za slovesno sprejetje prot večeru pričakovaniga višjipastirskiga obiskanja ozaljšati. — Ravno pred dolgim mostom pri vходу v vas je bil postavljen krasen slavalok, na štirih belih, z zelenimi vencí ovitih stebrih, z napisom „Salve optime antistes, pozdravljeni, predobrotljivi višji pastir!“ pod taistem pa so bile na obeh straneh škofijske znamnja. Bile so od zadej lučice prižgane, in se je vse tudi v noči brati in viditi zamoglo. Z verha slavaloka je vihral med mnogimi manjšimi velik slovansk prapor ali bandero. Od slavaloka naprej so stale enako drevoredu ob obeh straneh mostú pri deržajih gojzdne drevesa, s prapori ozaljšane, med taistimi pa so visele v enakomerni daljavi ena od druge različno barvane papirnate svetilke ali baloni. Tudi skozi vas gori noter do farne cerkve so bile po večih krajih drevesca ob cesti postavljene. Imele so vse te priprave zares mogočen pogled; zato tudi gre verlimu gosp. Mih. Razingar-ju, postarju spod Korena, ki je vse oskerboval in vodil, posebna hvala. —

Malo pred nočjo se pripeljejo milostljivi knezoškof, od mnogih gospodov spremljani, od Jesenic pridši, in so bili ob slavaloku sprejeti od domače in sosednje duhovšine, ki jih je v talaru in roketu pričakovala. Milostljivi višji pastir se podajo pešice čez razsvitljeni most. Unkraj taistiga

je stala z malimi cerkvenimi banderci šolska mladina, in ko škof do otročičev pridejo, se vzdignejo otroci v procesii pred Njimi naprej skozi vas. Zvonenje in streljanje je povelicevalo in spremljalo lepo procesijo prot praznično ozaljšani in obilno razsvitljeni farni cerkvi, iz ktere so harmoniški glasovi orgel visokimu Obiskovavcu svoj mili pozdrav nasproti doneli. Ob ranem jutru 6. kim. je zopet pozdravljajl mogočin strel veseli dan in združeval se s prijetnim trijančenjem. Ob 8 je bil med obilnim duhovskim spremstvom slovesen vhod v cerkev, kjer so Njih milost najpred maševali, potem zakrament sv. birmel delili, poslednjič pa še nov cerkven zvon blagoslovili, pri katerim sv. opravilu je omenjeni gosp. poštnik Mih. Razingar kumoval (za botra bil). — Zgodba omenjenega zvona je mična. Neozenjena brata Šimon in Jaka Hlebanja sta ga kupila z upanjem, da se bo v Srednjem verhu nova cerkevica zidala. Ker pa čas zidanja še ni določen, bo zvon ta čas pri neki kapelici obešen, da se bo z njim zvonilo angelovo česenje. Pač lepo in posneme vredno djanje! Ogledali so Njih milost še ob koncu zalo novo šolo, ki je bila lansko leto dozidana in kranjskogorski fari najlepše spričuje, kako slavno ona napreduje. Tudi farna cerkev v vsih opravah kaže, da ima nad vis. čast. gosp. fajmoštram Šim. Vilfan-am, skerb-niga duhovniga gosp. Očeta. —

Popoldan so Milostljivi knez škof zopet zapustili Kranjsko goro, kjer Jim je pri izhodu v imenu cele fare slavalok z napisom nasproti klical: „Vale optime antistes, srečno, predobri Pastir!“

R. P.

Iz Krašnje. Bilo je lepo spomladansko jutro, nebó jasno ko ribje oko in zemlja bila je po planim, po homcih in hribih brez snežne zimske odeje. Pihljajl sicer je vetrice, pa ne toliko merzel, ko veliko več prijetno hladan; travniki jeli so oživljati se, ter se oblačiti v lepe zelene barve svoje, smehljalo se je tudi že drevje sem ter tje v kratkočasnim zelenji, in sadne drevesa so razpenjale rodovitne svoje berstove med tem, ko so veselo šumljale bistre vodice, goré in snežniki pa se lesketali veličastno v jutranjim solcu. V severo-zapadu je zeri nebotični Triglav, ves v snegu in solnčnim lesku, na lepo oživljeno plan; v sneg zaviti so kipeli proti nebu na severji in severo-vzhodu: Stol, veliki in mali Storžic s kamniškimi snežniki, in po gorah, po hribih in homcih, bolj ali manj že zelenih, in po široki planjavi so se vzdigale in svetile ko zali labudji cerkve in cerkvice. Prekrasni pogled, prijetno jutro, vsele priče vérnosti ljudstva slovenskiga, pa tudi lepote drage domovine naše! O takem jutru se čuti človek nekako čudno prevzetiga: Kakor kdaj v otroških letih, ko ni še poznal svetá in njegovih zvijač, ne skerbi in nadlog, vidi se mu svet v nenavadni, silno mikavni, rekel bi, rajski podobi; serce se mu širi v persih, čuti in želje se blaže, in misli so hitro visoko nad nebam, gori pri Bogu. Nedorlžnost otroška in nje zlati čas, narava ravno iz zimskiga spanja se vzdvigajoča, in nje razno, toliko lepo razcvetanje, prijetno za oči in za duha, večnost, in v nji nedorlžno, sveto, nejenljivo, rajsko življenje, in Bog, edini vzrok in začetenik. On vsegamogočni stvaritelj vse stvaritve, vse to je v tako tesni zvezi med sabo, da se človeku vérniga serca o takim jutru skor da drugače zgoditi ne more. Otroške, brezskerbne, nedorlžne leta so nekaka podoba sladkiga, presrečniga življenja nebeskiga, krasota razcvitajoče narave spomladi spominja nekako človeka krasote rajске v večnosti, in ljubezin, ki v vernim rodoljubu do domovine plami, je v zlahti z ljubeznijo do Boga; podperate se obe med sabo v serca domoljuba, ter mu kažete nad domovino tukašnje zemeljsko drugo in lepo ko delo vsegamogočniga stvarnika, Boga pravice, resnice in ljubezni, pa mu odkazujete tudi domovino unstran groba, nejenljivo in vse lepši in prijetniši od tukašnje časne. Tako misel rodi misel in človek občudovaje lepoto narave o lepim spomladanskim jutru povzdigne se tako lahko k Njemu, ki je bil, je in bo na vse veke,

začetnik in Gospod vsih stvari in stvaritve vse. In nekiga takiga spomladanskiga lepiga jutra z ravno omenjenimi čuti in mislimi je popotoval neki popotnik, Slovenec po rodu in duhu, na Gorenskem v neki kraj po posebnih opravkih. Pridi tedaj semkaj opravi vse opravila, potem pa se poda, okrepčat se, v gostivnico. Tukaj najde popotnik naš dva gosta, ktera prijazno pozdravi, ter se ko tretji k njima za mizo vsede. Beseda da besedo, pogovor se prične, pa hitro zapazi popotnik, da ima Slovenca in nemškutarja pred sabo. Slovenec potegne s popotnikom in prepričavo slovenščine se vname. To in uno je bilo zdaj pretresovano, in zelo prizadeval si je nemškutar revšino slovenščine dokazati. Popotnik mu svitlo in temeljito pojasnjuje, da se moti, da temu ni tako, pa na vsaki dokaz družiga ugovora nemškutar vedil ni ko krič: „Das ist eine Blamage, blamieren Sie sich nicht.“ Popotnik vidi, da s takim prepričanjem nikamur ne kaže, in da se le prazna slama mlati, zato obrača pogovor na druge reči, plača zadnjič, kar je povžil, ter se verne in jo maha spet nazaj prot domu. Tukaj, vidiš, imaš živi eksemplar nasprotnika narodnosti naše, in sicer nemškutarja svojeglavniga in strastniga. Taki človek, če tudi dobro sliši, če ima tudi zdrave oči, nabrušen jezik, in je razsvitljeniga uma, je in ostane slep, gluhi, in mustast za prid in srečo slovenskiga naroda, ter ne spozná, ker spoznati neče, kaj da narodu v blagor služi, v povzdigo in čast. Zvenilo mu je blago čutje domorodno v sereu, on zastran domorodstva ni prijatelj ne pravice in ne resnice pod vodstvom ljubezni keršanske, zato pa tudi pripravljen, ako mu kaže, vselej in povsod tretji pravice narodove. Zelo zamore taki človek škodovati narodu, in sicer tem več, kolikor več veljave je tu ali tam. S takim človekom se ne prepričaj veliko, resnobno in s polno zavednostjo, da si Slovenec, in da je pravica, ki bo mogla prej ali poznej vendar le obveljati, na tvoji strani, plačaj takiga odpadnika, ako ti slovenščino psuje, s kratko pa jedrno besedo. Spreobrnili ga boš težko kterikrat, ali pa nikoli ne, in ako ga bočeš prepričati po ravni, spoštenu in keršanski poti, s pomočjo pravice in resnice pod vodstvom ljubezni keršanske, metal bodeš večji del bob v steno.

Z Gorenskega *). Naznanila si, ljuba Danica, v svojim 17. listu smert vis. čast. gosp. Blaža Kersnika, vpojeniga fajmoštra. Življenjepis njih, kakor ga je o priliki njih zlate nove maše natanko naznanil 8. list lanskiga „Slov. prijatelja“, pripoveduje med drugim, da so bili ranjki jubilant čez 28 let fajmošter v Železnikah. Akoravno poslednji čas niso tu živeli, so bile vendar njih goreče želje, da bi počivalo njih truplo med svojimi nekdanjimi ovčicami, kterim so bili skoz toliko let dobri duhovni oče in pastir, in so delili z njimi dni žalostne in vesele. In želje to so se spolnile ranjcu. Žalostno sicer je naznanil v jutro 8. vel. serp. mervtaški zvon iz visocih lin železniške farne cerkve smert nekdanjiga pastirja, al veselilo je vendar zvesto čedo, slišati, da bo truplo rajniga gosp. fajmoštra k počitku sem preneseno. Celi ta dan in celo noč so romali ljudje v Selce, kropit ljubljeniga nekdanjiga pastirja ter vidit še enkrat njih milo obličje. O prvem svitu 9. vel. serp. je šlo zopet mnogo železniških farmanov dragimu merliču v Selce nasprot, kjer so o 1/2 6 domači vis. čast. g. fajmošter Vincencij Majer imeli černo peto sv. mašo in zraven sta maševala tudi gg. kaplana, potem pa je bilo mervto truplo od domačiga vis. čast. gosp. fajmoštra zunaj selške vasi, od č. gg. kaplanov in od vis. čast. gosp. št. lenarškiga fajmoštra gosp. Prim. Remic-a pa do Železnikov pospremljeno in med glasno molitevjo ljudi lesom odneseno. Šest učencev višjih ljubljanskih šol je svetilo poleg truge. Kar ni bilo šlo ljudi v Selce, so se zbrali pri vhodu v železniški terg, kamor je bil merlič okoli 7 prinesen, in kjer so ga tudi naši domači gg. duhovniki z čast. gosp.

soriškim kaplanom sprejeli. Lepo sicer je sijalo jutranje solnce, al gledalo je le žalostne obličja; marsikaka vroča solzica se je vternila v žalostno pozdravilo ranjega gosp. Očeta. Počasi se je gibal zdaj žalostni sprevod proti družni cerkvi sv. Fračiška, kjer so bile naj pred duhovne molitve, potem so imeli vis. čast. gosp. št. lenarški fajmošter Prim. Remic primerni ogovor in so med drugim posebno goreče ljudem priporočevati, da naj v molitvah nikoli ne pozabijo svojiga ranjega gosp. fajmoštra i. t. d. Po sv. mašah je bil merlič položen ravno pred velikim križem k večnemu počitku, kjer bo čakal med svojo nekdanjo čedo glasú angelove trombe. Bog podeli ranjkimu gospodu večni mir in pokoj; kadar pa v poslednji dan vstanemo, naj nas postavi milostljivi Sodnik vse, pastirja in čedo, na svojo desno stran! —

Rodoljub Podratitovski.

V Marburgu, 6. vinotoka. Pretečeno sredo na večer so počastili naše mesto s svojim obiskovanjem prevzvišeni knez in nadškof salcburški, gosp. Jožef Tarnoci, in knez škof kerški, mil. gosp. Valentin Vieri. Prevzvišena gosta sta do petka večer tukaj ostala; v četrtek sta tudi duhovništvo obiskati blagovolila in jo pregledati od izbe do izbe; v petek pa, to je, v god presvitlīga cesarja Fračiška Jožefa, so sami viksi škof, spremljani od kerškiga in našiga kneza škofa in vse duhovštine, veliko sv. mešo služili.

Šole so se to leto tukaj jako napolnile. Gimnazija šteje okoli pol četrti sto učencev, duhovščina pa 51 bogoslovcev; — v prvo leto je bilo 19 novincev sprejetih. — Ker je državno določeno število bogoslovcev za našo škofijo na 62 postavljeno, duhovščina jih pa še 50 sprejeti ne more, so dokupili milostljivi knez škof to leto še eno hišo, ki se duhovščine dotikuje, za 10.000 goldinarjev, tako da imamo zdaj, hvala Bogu! prostora zadosti.

V Terstu je mestno svetovavstvo sklenilo, da naj bo učna beseda v ljudskih šolah italijansina; nemščina de naj se le v rečnicah s pomočjo italijansčine uči. Od slovenščine ni ne duha ne sluha. Zlasti tehtno pa je to, da je nekdo v zboru svetoval, naj se duhovstvu moč do šole odvzame. Tako po vsih krajih „freimaurarstvo“, tisti strašni sovražnik Bogá, Cerkve in ljudstva, svoje roge zmiraj bolj prederzno moli in kaže. Če je res, kar neko prerokovanje pravi, da bo turstvo in judovstvo Antikrista izleglo, bo zanesljivo potubnjeno freimaurarstvo njegov kum ali boter.

V goriških fantinskih začetnih šolah z nedeljskimi in pripravniškimi vred je bilo 795 učencev. V vsakim odredu je „italienisch-deutsche“ in „slovenisch-deutsche“ Abtheilung; razloček je, da v slovensko-nemškimi razdelku so „slovenske“ imena pravilno po slovensko pisane, v laško-nemškimi pa prav nekretno po talijansko skazene, na priliko: „Covacig, Zalateu (Zaletel), Zerne (Černe), Cassutta (Kosuta), Cociancig (Kocianci), Jakopig, Medvescig, Starre, Codellia (Kodelja), Orù (Orel), Taucer, Brezauseck, Coss, Macorig (Mahorič), Velicogna (Velikonja), Colienz (Kolenc), Planiscig, Zernettich itd. Sicer pa z malim razločkom vse kaže, da goriška mladost ima slovensko domovino, in tudi potalijančeni se bodo mende scasama zavedili, da so Slovenci po rodu, domovini in imenih, zlasti ker so še vselej na slovenski zemlji. — V dekliški šoli č. mm. Ursulinaric je bilo 166 otrok. Verh tega še lašk „Progresso“ razkazuje „ljudsko šolo, scuola popolare urbana di Gorizia“, v kateri je bilo 171 učencev, in enako dekliško s 183 učenkami, razun 128 nedeljskih. De tudi te šole s tremi odredi nekoliko počislamo, postavimo semkaj na pr. obdarovane in pohvaljene II. odreda, ki so: „Gollob, Fornasarig, Milattovig, Wouk, Oru, Oblasciak, Vodapiviz, Leon;“ drugo leto se bo ne mara bralo že pravilno pisano: „Gollob, Fornazarič, Orel, Oblascak, Vodopivec;“ zapoved je namreč, ako kdo kaj ukrade, da je dolžan poverniti.

V goriški gluhomuški šoli je bilo letas 48 gluhomutastih, 31 rejencev in 17 rejenk. Zavolj denarniga pe-

*) Zakasnjeno.

manjkanja je vstav pogrešal učenika in učenice za uboge gluhomutce, in namestovali so jih, za moški spol nekaj v. č. g. vodja Andrej Pavletič, nekaj učitelj g. Lojze Komeanc s pomočjo gluhomutca znaniga spreobrnjenca Štef. Morpurgo-ta, za ženski spol pa častita šolska sestra*) Marija Lojza Engsterova z novakinjo Magd. Andorferjevo. Nauk se je delil v štirih oddelkih, dveh fantinskih in dveh dekliških. Zraven šole ima vstav delavšnico, v kateri se rejenci po svojih zmožnostih učijo raznih rokodelstev, mizarstva, strugarije, rezljarstva. Tudi se vadijo na vertu kmetije, vertnarstva, nar bolj potrebnih in raznih hišnih del, in sicer dekliški spol pod vodbo čast. gospé Etvine Huberjeve. Tudi imajo nekteri rejenci veliko veselje do čebelarstva; pridelali so poslednjo jesen 800 liber medu in 95 liber voska. Med dobrotniki tega vstava najdemo Mil. vikšiga škofa, več korarjev in družih duhovnov itd., samo tistih dunajskih človekoljubov nobeniga ne, ki hočejo šolo od cerkve ločiti. —

Razgled po kersanskim svetu.

Dunajske nove cerkve. V tem ko vihar nejevere, mlačnosti, freimaurarstva nad Dunajem strašno buči, pa nepremagljiva ladija, katoliška Cerkev tudi nad tem [mestam serčno in neprestrašeno dalje jadra v svojih delih. To se vidi tudi nad novimi cerkvami, ki se zidajo. Gotiška Božja veža, ki se zida v spomin srečniga otenja Njih c. k. veličanstva Franca Jožefa, svoj pot naprédva; v predmestu „Altlerchenfeldu“ je ravno kar nova prelepa farna cerkev dozidana, ozališana in posvečena, in že se ima začeti spet nova cerkev zidati v predmestu „Breitenfeld-u“, k čimur ima zadevni odbor že skorej vse pomočke v svoji posesti. Pri taki gorečnosti je pač čudno, da se pa po drugi strani freimaurerjem dopuša, naj dobrotljivše cerkvene rede, bolniške strežne sestre, dobrotne naprave ubozih sirót, katoliško vredene šole itd. napadati, preganjati, obrekovati, odpravljati! Očitno se vidi, da so judje, freimaurerji in poimenski katoličanje naravnost osnovo napravili, po kateri bi katoliško Cerkev iz Dunaja do čistiga pregnali in to mesto pojudili, poprotestancili, tudi rajši poturčili, kakor da bi katolištvo še v njem terpeli. — Znani malar Führich, ki je med drugim tudi umetno izdelani križev pot za ljubljansko šenklaško cerkev malal, je od svitliga cesarja dobil red železne krone 3. reda za malarsko olepsavo nove cerkve v Altlerchenfeldu.

V Mödling-u na Dunajskim je zbor šolskih učiteljev napravil prošnjo, da naj se šola v tem stanu ohrani, kakor dosihmal, ter naj se ne loči od cerkve, kakor malopridni dunajski mestni zbor želi. De tista sovražna dunajska „Preša“ nad tem roji in piha, kakor nad vsim katoliškim, se ni čuditi.

Tirolei so bili v začetku mal. serpana t. l. svetimu Očetu poslali pismo, v katerim so jim potožili vsilovanje protestanstva v njih čisto katoliško deželo in jih pomoči prosili. Na to pismo so jim sv. Oče 5. kimovca s prav prijaznim pismom odgovorili, v katerim gorečnost Tirolcov za čistost sv. vere hvalijo, njih poganjanje „bogoljubno in pravično tirjanje“ imenujejo in pravijo, da so se tudi za nje potegnili.

V Levovu je 15. kim. poslednje posvečenje za duhovski stan prejel O. Tomaž Urbany, bivši avstrijski konjiški stotnik, rojen 1818 in 1857 v novištvu oo. Bernardinov stopil.

V izhodnji greški cerkvi se veliko gibanje čuti, zlasti v Carjigradu; velik del greškiga duhovstva se namreč želi zediniti z rimsko Cerkvijo. Terdi se, da dogovor

z Rimom je že poterjen s podpisi 4 škofov, kateri imajo 50.000 duš pod svojo vlado. K temu veselimu spreobračanju pripomaga neusmiljene stiskanja ubozih katoličanov na Turškem; godi se namreč, kakor vselej: bolj ko se sovražniki pertajo katoličanstvo zatreti, čvrstejši se vko-reninja. (Hl.).

Jesen.

Ljuba jesen, ljubi čas,
Dost' veselja imaš,
Z dobrim sadjem mikaš nas,
S polnim drevjem kimaš,
Zato si komovec,
Sadu natrésovec.

O predragi vinotok!
Oče grozdja, vinca,
Veseli tvoj sladki sok
Gorca in dolinca;
Zato veseli so,
Ko grozdje tergajo.

Ljubi Bog v jesén' je svet
Stvaril po modrosti,
De zamogel bi živeti
Adam z njo v svetosti;
Ta sad je dober bil,
Človeku neškodljiv.

Grozdje, orche, jabelka,
Hruške, kostanj, češplje,
Breskve 'n družiga sadja,
Tud lesnika, nešplje.
Vse to nam jesen da
Od ljubiga Boga.

Sadje vse pa brez sadu,
Nič ni za človeka,
Let' za letam brez rodú,
V ogenj se poseka:
Vse to bo nas zadel',
Ljudi brez dobrih del.

Dókler smo tedaj na svet',
V dobrim bogatimo:
Mladi var'mo lepi cvet,
Stári sad rodimo,
Ker to vse s nami gre,
Ko večnost se odpré.

Ko pridelke spravljamo,
Pojmo Bogu hvalo,
Bojje, kar pridelamo,
Je darilo zalo:
On, Oče vseh reči,
Je vreden vse časti.

Enkrat nas bo k sebi zbral,
Dal nebeške mane,
Bo gostil ga na višav'
Kdor mu zvest ostane:
O jesen ljubljena
Vesolja rajskiga!

Duhovske zadeve.

V goriški nadškofii so prestavljeni in vmesteni naslednji č. gg.: Ant. Gregorič iz Libušine za eksposita v Ponikve; Avg. Čuk iz Gradišča za eksposita k št. Tomažu; Jož. Tuni iz Turjaka za duh. pomočnika in učitelja v Vilese; Ant. Hvalica, novomašnik, za subsidiarja in učitelja v Libušino; Jož. Pusič, novomašnik, za duh. pomočnika v Romans; Jož. Zei, novomašnik, za učitelja in subsidiarja v Turjak; Mat. Primožič iz Gabrovice za gospodarja (ekonoma) v semenišu.

V ljubljanski škofii. Naslednji gg. so prestavljeni: Mart. Rant iz št. Jerneja v Hine; dr. Jož. Rogač iz Boštanja v št. Jernej; Karol Hofer iz Hin v Boštanj. G. Juri Smrekar, farni namestnik v št. Lampertu, je 24. kim. umrl, in vikarija je bila 28. kim. razpisana. G. Jernej Lenček, ekspozit pri sv. Petru v fari Slavini, je umrl 7. t. m. R. I. P.! Tudi lokalija Koprivnik je zdaj razpisana.

V lavantinski škofii. Č. g. Lorenc Herg, bivši začasni učitelj cerkvene zgodovine, je imenovan fajmešter v Lembahu; — č. g. Jakob Bohinec, kaplan na Doberni, pravi učitelj cerkvene zgodovine; — č. g. Franc Rat pa fajmešter v Frauahajmu. — Prestavljeni so gg. kaplani: Anton Žičkar na Doberno, — Cocej Janez v Brasloviče, — Janes Antolič v šent-Peter pri Radgoni, — Matija Dolinar za namestnika v šent-Janž na dravskem polji, — Gašpar Lesjak za namestnika v Dobje, — Henrik Križaj v Tinje, — Juri Jugovic v Reče, — Melhior Goličnik v Muto, — Mihael Jeras v Reichenberg.

Pogovori z gg. dopisovalci.

G. F.: Hvala za naznanila; z vprašanjem o „G. m. j.“ ne vém, kaj mislite?

*) Gorje gluhomutkam, če dunajski freimaurerji to svedo! kmalo jih bodo njih dobrotne učenice osvobodili.